

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Dr hab. Wojciech Turek

Dziedzina sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna instrumentalistyka

Zleceniodawca opinii

Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Gdańsku pismo z dnia 5.06.2018 roku, zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 12. 09. 2016 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyboru na promotora Pana prof. Dr hab. Wojciecha Orawca w przewodzie doktorskim Pana mgr. Mirosława Pachowicza.

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 21.05.2018 roku w sprawie wyznaczenia recenzentów pracy doktorskiej w przewodzie Pana mgr. Mirosława Pachowicza na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005 roku nr164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455) Rada Wydziału z dnia 12. 09. 2016 posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Liczba uprawnionych członków Rady wynosi **17** osób. Na posiedzeniu było obecnych **12** uprawnionych członków Rady. W głosowaniu tajnym oddano **12** ważnych: **12** za wszczęciem przewodu doktorskiego i wyznaczeniem promotora, **0** przeciwnych i **0** wstrzymujące.

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Rada Wydziału z dnia 21.05.2018 posiadała uprawnienia do wyboru recenzentów.

Liczba uprawnionych członków Rady wynosi 21 osób. Na posiedzeniu było obecnych **16** uprawnionych członków Rady. W głosowaniu tajnym na dr. hab. Wojciecha Turka oddano **16** głosów ważnych: **16** za wyznaczeniem recenzenta, **0** głosów wstrzymujących się oraz **0** głosów przeciwnych. W głosowaniu tajnym na dr. hab. Grzegorza Dąbrowskiego oddano **16** głosów ważnych: **16** za wyznaczeniem recenzenta, **0** głosów wstrzymujących się oraz **0** głosów przeciwnych.

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Do nadesłanego mi przez dziekana prof. dr hab. Elżbietę Rosińską pisma sygnowanego datą 5.06.2018 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana **mgr Mirosława Pachowicza pt. „Współczesne transkrypcje na fagot i fortepian utworów romantycznych, na przykładzie *Sonaty d – moll* M. Glinki, *Fantasiestücke op. 73* R. Schumanna, *Vier Fantasiestücke op. 43* N. W. Gade oraz *Sonaty Es- dur op. 120 nr 2* J. Brahmsa.”** została dołączona następująca dokumentacja z posiedzeń rady w dniu 12.09.2016 oraz 21.05.2018 roku:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego,
- uchwała o wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej kandydata,
- protokoły z przebiegu posiedzeń Rady Wydziału,
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań,
- lista obecności członków Rady Wydziału,
- lista członków Rady Wydziału zaliczanych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka do minimum kadrowego,

Podstawowe dane o kandydacie:

Pan mgr Mirosław Pachowicz urodził się 8.05.1984 roku w Lublinie. Swoją edukację muzyczną rozpoczął w Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego w Lublinie w klasie fagotu mgr Wiesława Kapronia. W latach 2003- 2008 był studentem prof. Wojciecha Orawca na Akademii Muzycznej w Gdańsku, gdzie od 2004 roku studiował równoległe teorię muzyki. Oba kierunki ukończył z wyróżnieniem. W latach 2006-2007 w ramach programu Socrates- Erasmus odbył roczne stypendium w Erasmushogeschool – Koninklijk Conservatorium w Brukseli w klasie fagotu prof. Luca Loubry'ego. Brał czynny udział w kursach muzycznych prowadzonych przez wybitnych pedagogów (prof. Marc Engelhardt, prof. Carlo Colombo)

Osiągnięcia artystyczne kandydata:

2007 – półfinalista Międzynarodowego Konkursu Muzycznego im. M. Spisaka w Dąbrowie Górniczej

2008 – półfinalista III Międzynarodowego Konkursu Oboistów i Fagocistów w Łodzi

2009/2010 – stypendysta Ministra Kultury i Sztuki

2014 – wraz z Gdańskim Triem Stroikowym Malta International Music Competition III miejsce.

2015 wraz z Gdańskim Triem Stroikowym – I nagroda oraz Nagroda Specjalna za wykonanie utworu powstałego po 1960 roku na Young Musician International Competition “Citta di Barletta“

Praca zawodowa:

Od 2007 roku jest pierwszym fagocistą Filharmonii Bałtyckiej im. F. Chopina w Gdańsku. Współpracuje z Elbląską Orkiestrą Kameralną, Filharmonią Gorzowską, Polską Filharmonią Kameralną w Sopocie.

W 2013 roku wraz z Martą Różańską i Andrzejem Wojciechowskim założył Gdańskie Trio Stroikowe.

Od 2014 pracuje jako pedagog – fagocista i kameralista – na Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Od 2013 roku jest dyrektorem cyklu koncertowego „Muzyka Europy w kościele gdańskiej Polonii”.

Pan mgr Mirosław Pachowicz występuje jako pierwszy fagocista orkiestr symfonicznych i kameralnych, muzyk kameralista oraz solista. Równoległe z działalnością instrumentalisty udziela się jako teoretyk, czego efektem są liczne publikacje, referaty oraz udział w konferencjach naukowych.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska pana mgr Mirosława Pachowicza pt. „**Współczesne transkrypcje na fagot i fortepian utworów romantycznych, na przykładzie *Sonaty d-moll M. Glinki, Fantasiestücke op. 73 R. Schumanna, Vier Fantasiestücke op. 43 N. W. Gade oraz Sonaty Es- dur op. 120 nr 2 J. Brahmsa***” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

W nagranych przez pana Pachowicza utworach dostrzegam nienaganną intonację, ekspresyjny dźwięk fagotu o szlachetnej barwie, wyrównane brzmienie we wszystkich rejestrach instrumentu oraz bardzo dobre operowanie techniką legato, co przekonuje o wysokich umiejętnościach instrumentalnych doktoranta oraz o jego wrażliwości i dojrzałości muzycznej.

Część opisowa pracy doktorskiej składa się ze wstępu, w którym autor uzasadnia potrzebę tworzenia transkrypcji utworów romantycznych na fagot z uwagi na małą ilość oryginalnych kompozycji. Impulsem, który zachęcił doktoranta do podjęcia tematu pracy była niedokończona transkrypcja dwuczęściowej *Sonaty d-moll* Michała Glinki w oryginale napisanej na altówkę z fortepianem. Część pierwsza została przepisana na fagot i fortepian przez Ivana Kostlana oraz Reinera Schottstädt'a, druga jest autorstwa pana Pachowicza. Zadaniem, jakie wyznacza sobie doktorant, jest zgłębienie znaczenia transkrypcji ze szczególnym uwzględnieniem muzyki na fagot. Tak szerokie podjęcie tematu pracy świadczy o dużym zaangażowaniu doktoranta. We wstępie autor wspomina o istnieniu czterech sonat okresu romantyzmu oryginalnie napisanych na fagot i fortepian, nie uwzględniając istnienia innych dzieł tej epoki jak: *Nokturnu* Ignaza Lachnera F-dur op. 83 na fagot i fortepian, *Adagia Luisa Spohra* na fagot i fortepian, *Taranteli op.20* Ludwiga Mildego oraz utworów na fagot i fortepian napisanych równoległe z kompozycjami na fagot i orkiestrę: *Romansu op.*

62 Edwarda Elgara, 2 Koncertu Ludwiga Mildego, Andante i Ronda węgierskiego C. M. von Webera oraz utworów kompozytorów zaliczanych do nurtu neoromantycznego i postromantycznego. Znaczenie fagotu w romantyzmie w muzyce kameralnej i symfonicznej jest bez wątpienia bardzo duże. Zwłaszcza w symfoniach Schuberta, Brahmsa, Czajkowskiego czy Ryszarda Straussa. Partie fagotu są często u wymienionych kompozytorów wyjątkowo trudne w sensie technicznym, muzycznym, czy kondycyjnym (Tako rzeczce Zaratustra). Ich wykonanie wymaga od fagocisty doskonałej formy instrumentalnej. Powyższy fakt tłumaczy jednoznacznie charakter orkiestrowy fagotu w okresie romantyzmu, jaki widzieli w nim kompozytorzy tego okresu.

Rozdział pierwszy pracy - **Znaczenie i kontekst historyczno-estetyczny terminu „transkrypcja”** składa się z czterech podpunktów: 1. Sposób pojmowania i definicja, 2. Ujęcie historyczne, 3. Cele transkrypcji, 4. Typologia. Rozdział ten jest obszerną i wszechstronną analizą omawianego zagadnienia. Autor wspomaga się w nim pracami teoretyków: Leopolda Godowskiego, dr hab. Barbary Literskiej, prof. Macieja Gołęba i innych. Są oni autorami prac z dziedziny transkrypcji utworów Chopina. Autor wykazał się w tej części pracy dużym zaangażowaniem w poszukiwaniu i omówieniu różnych sposobów transkrybowania utworów. Opisuje jak w różnych sytuacjach: historycznych, kulturowych, praktycznych i artystycznych ewoluje transkrypcja. Mam zastrzeżenie do nadużywania przez doktoranta określeń z innych dziedzin, które niekoniecznie są trafne, a czasem wręcz przekłamują znaczenia, na które w muzykologii od dawna istnieje precyzyjna nomenklatura. Tendencja autora, żeby ubarwić wywód na pozór oryginalnymi, a w istocie często nietrafnymi określeniami wywołuje dezorientację, podczas gdy właściwsze byłoby wyrażenie tej samej treści prostszymi słowami. Powyższy rozdział mógł być poszerzony o próby poszukiwań archetypów innych instrumentów w omawianych kompozycjach. Zabieg ten w sposób istotny przyczyniłby się do wskazania zależności pomiędzy instrumentami uwzględnionymi w komponowaniu względem zastosowanych w transkrypcji. W moim odczuciu rozdział pierwszy powinien zostać poszerzony o wiedzę z zakresu instrumentacji.

Rozdział drugi – **Między wersją oryginalną a transkrybowaną. Przyczynek do transkrypcji własnej** to szczegółowe omówienie kolejnych utworów pracy, których transkrypcji na fagot i fortepian dokonali:

Ivan Kostlan, Reiner Schottstädt – **M. Glinka – Sonata d-moll cz. I** (altówka i fortepian)

Martin Gatt – **R. Schumann – Fantasiestücke op. 73** (klarnet lub wiolonczela i fortepian)

Bodo Koenigsbeck – **Niels W. Gade – Vier Fantasiestücke op. 43** (klarnet lub skrzypce i fortepian)

Martin Gatt – **J. Brahms – Sonata Es-dur op. 120 nr 2** (klarnet lub altówka i fortepian)

Doktorant w sposób rzetelny opisuje historię i okoliczności towarzyszące powstaniu utworów, jak również przeprowadzonych transkrypcji. Precyzyjnie omawia istotne zmiany fakturalne, artykulacyjne, dynamiczne, jakie dokonały się po przepisaniu kompozycji na fagot i fortepian. Liczne przykłady muzyczne cytowane w pracy są dowodem na wnikliwe analizy przeprowadzane przez autora.

Rozdział trzeci – **Proces transkrypcji na fagot i fortepian Larghetto ma non troppo z Sonaty d-moll Michała Glinki**. Autor omawia w nim własne dokonanie, jakim jest transkrypcja drugiej części sonaty na fagot. W istotny sposób nawiązuje do prac swoich poprzedników, którzy dokonali opracowania części pierwszej, tworząc spójną całość sonaty o jednorodnym charakterze. Strona teoretyczna, ale przede wszystkim praktyczna oraz wykonawcza przedsięwzięcia pana Mirosława Pachowicza przekonują o dużym talencie doktoranta.

Konkluzja

Praca doktorska pana mgr. Mirosława Pachowicza ma dużą wartość zarówno artystyczną, jak i edukacyjną. Jej twórczy charakter ma istotny wpływ na rozwój dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktoranta.

Stwierdzam, że pan mgr Mirosław Pachowicz wykazał się obszerną wiedzą teoretyczną, posiada umiejętności potrzebne do samodzielnej pracy artystycznej i rozwiązał założone zagadnienie artystyczne, spełniając wymagania art. 13 ust. 1 z dnia 14.03.2003 roku.

Pracę doktorską pana mgr. Mirosława Pachowicza przyjmuję.

Bożena Turule